

Visitasmelding

Høvåg sokn, visitas 16.-21. januar 2024

Menighetens og bygdas egenart

"Enhet i mangfold" har vært mye brukt som beskrivelse på menigheten i Høvåg. Kirke og bedehus går hånd i hånd. Her er mye god vilje og engasjement, lite konflikter og mange gode relasjoner. Det er generelt god oppslutning om det som skjer i menigheten, også blant barn og ungdom, og det er et godt og aktivt samarbeid med lag og foreninger i bygda. Flere av de samme menneskene tar lederansvar i menighetsliv og i bygdas ulike grupper og lag. I tillegg til at det bare finnes én menighet i Høvåg, er det også én skole, ett sykehjem og én butikk. Dette, sammen med organisasjonslivet, er viktig for opplevelsen av å høre sammen. Høvåg har ikke noe sentrum. Offentlige bygninger og samlingssteder har spredt lokalisering.

Fra gammelt av livnærte folk seg av jorda og sjøen. Det var mange sjøfolk og loser fra Høvåg, og "alle" fisket. I dag er få sysselsatt i primærnæringer. Det finnes en rekke små og mellomstore bedrifter, og mange jobber utenbygds. Veien er kort til Kristiansand og andre sørlandsbyer. Utbyggingen de siste årene har skjedd i langsomt tempo. Det bygges på frittstående tomter og i små boligfelt. Svært mange bor i enebolig. Lokalbefolkningen er nå en god blanding av gamle Høvåg-slekter og nyinnflyttede. Få av bygdas innbyggere har flerkulturell bakgrunn. Kommunen har i svært liten grad ønsket å bosette flyktninger her pga dårlig kollektivtilbud og for stor avstand til sentrumsfunksjoner i Lillesand. Bygda har ingen kommunale boliger eller bofellesskap for psykisk utviklingshemmede. Generelt er de sosioøkonomiske forholdene trygge og jevne.

Store deler av Blindleia ligger i Høvåg, og sommer med båt- og sjøliv er en viktig del av høvdingenes identitet. Befolkningen av sommergjester er stor, med mange private hytter og en stor campingplass (Skottevig). "Sommergjestenes gudstjeneste", olsok-gudstjenesten på kirkebrygga og sommergudstjeneste på bedehuset på Ågerøya samler fastboende og sommergjester.

To hvite hus tett i tett

Høvåg kirke er opprinnelig en middelalderkirke. Den nye forskningsbaserte praktboka om Høvåg kirke, som kom i 2023, anslår at kirka ble bygd ca år 1200. Kirka ble utvidet i flere omganger på 1700- og 1800-tallet. Kirkerommet har en særpreget T-form, noe som gir nærhet mellom prest og menighet. Rødt er den mest fremtredende fargen på interiøret, noe som gir kirkerommet varme. Sammenliknet med noen av de mer kjente middelalderkirkene har Høvåg lite prakt, og knapt noe er bevart fra middelalderen. Men Høvågfolk er glade i den vakre kirka si!

Høvåg bedehus ble innviet våren 2004 etter en opphetet lokaliseringsdebatt, og avløste det hundre år gamle Hæstad bedehus. Bygdas øvrige bedehus var da helt eller nesten helt gått ut av bruk. 20 år etter er det bred enighet om at lokaliseringsvalget var meget vellykket. Det har lagt til rette for mye godt samarbeid mellom kirke og bedehus. Bedehuset er stort og moderne, med alle fasiliteter. Å bygge det var et praktisk og økonomisk krafttak, men lånet er for lengst nedbetalt. Bedehuset er en egen stiftelse, med eget styre. Samtidig fungerer det som menighetshus. Ikke minst mange aktiviteter for barn og ungdom holder hus her. Den norske kirke i Høvåg har rause betingelser.

Kirke og bedehus samarbeider bl.a. om følgende: Ungdomsarbeid, inkludert ungdomslederstilling på innsamlede midler, fulldistribuert kalender hvert halvår, menighetsblad, og felles kontorlokaler i

bedehuset. Deler av arbeidet er overlappende. Tilhører barnekoret bedehuset eller Høvåg menighet? Hva med eldretreff? Det er ikke så viktig.

Noen i Høvåg har sin primære menighetstilknytning i utenbygds menigheter. Noen har en delt tilknytning: Til menigheten i Høvåg, og til en utenbygds menighet utenom Den norske kirke.

Dåp

De siste årene har dåpstallene stort sett ligget litt over fødselstallene. Dette skyldes at en del (midlertidig) utflyttede høvdinger kommer «hjem» for å døpe sine barn. Nesten hvert år er det også en konfirmant eller to som blir døpt.

Den lave dåpsprosenten i 2022 (23 fødte, bare 12 dåpshandlinger) veies opp av rekordhøye dåpstall i 2023 (pr. 24.11.23 er det gjennomført og meldt 21 dåp i soknet, i tillegg til at et Høvåg-barn er døpt i et annet sokn).

Trosopplæring og barnearbeid

I 2005 var Høvåg så heldig å bli prosjektmenighet i den da ferske trosopplæringsreformen. To medarbeidere ble ansatt, hver i 50% stilling, og menigheten kom raskt og entusiastisk i gang med utvikling av nye tiltak.

Fra før hadde menigheten et velfungerende dåpsutvalg som bl.a. hadde utviklet årlig julevandring for 4- og 5-åringene og påskeskole for 6-åringene. Til julevandringen var det blitt sydd kostymer til både voksne og barn. Det fantes også kontinuerlig arbeid som barnekor, søndagsskole, jenteforening og gutteklubb.

De siste årene har trosopplæring og øvrig barnearbeid blitt utviklet ut fra dette. Det store bildet er at svært mange barn og familier i Høvåg er i kontakt med menighetens arbeid, litt eller mye. Oppslutningen om det enkelte tiltak fremgår av statistikken. Den varierer fra grei til kjempegod. Vi skulle alltid ønske at den var enda bedre. Tallene endrer seg såpass mye fra år til år at jeg ikke synes det er så lett å avlese så mange tydelige trender.

La meg trekke frem noen ting jeg synes vi får til, og som jeg er takknemlig for:

- På familiegudstjenestene har vi høy grad av involvering av barna. De er lette å be, og gøye å samarbeide med.
- Vi har veldig ofte skuespill på familiegudstjenestene. Oftest formidles bibelfortellinger. Noen skuespill involverer barn og voksne (og ungdom) sammen: Julespillet på julaften, og det store påskespillet søndag før palmesøndag. I mange år fremstilte påskespillet Jesu siste påske. I 2022 var det premiere på nytt spill om utferden fra Egypt. Nå alternerer de to spillene annethvert år. Gjennom årene er kostymeparken stadig blitt utvidet, takket være en ildsjel av en syer og hennes medhjelpere.
- Mange familier har tett tilknytning til menigheten. Noen trives best på bedehuset, noen i kirka, mange begge steder.
- Når det ikke er familiegudstjeneste eller skoleferie, er det alltid søndagsskole. Når det er nattverd, kommer barna inn igjen til det. Ikke så få barn vokser opp med et naturlig forhold til nattverden.
- Noen arrangementer på bedehuset trekker utrolig mye folk, ikke minst familier. I en særstilling er den store årlige basaren i november. Da er det mange hundre mennesker

innom. Også på juletreffest i romjula/januar og familiemøte med søndagsskoleavslutning i juni er herlig folksomme.

- De siste to årene har vi hatt 100% oppslutning om utdeling av 4-årsbok!
- Dåpsutvalget er svært stabilt og velfungerende. Sammen med prest og trosopplærer har de ansvar for planlegging og gjennomføring av alle tiltak fra 2-6 år.
- Som prest er jeg så glad for å kjenne og ha oversikt over så mange barn! Den årlige skolekatalogen med bilde av hvert barn er et uvurderlig hjelpemiddel.

Av utfordringer og ting vi ikke lykkes så godt med, vil jeg nevne følgende:

- For barn i skolealder har vi aldri fått til et trosopplæringsutvalg etter modell av dåpsutvalget. Ledere til de ulike tiltakene har blitt spurt ad hoc, ofte en blanding av foreldre og andre, i tillegg til at tre (noen ganger to) ansatte (kateket, prest, trosopplærer) er med på alle tiltak. Vi er i gang med en prosess på dette i menighetsrådet. Vi ønsker oss to arbeidende utvalg, ett for barnetrinnet og ett for mellomtrinnet.
- Etter mange stabile år har vi de siste årene hatt hyppig utskiftning av trosopplærer/menighetspedagog. Ny ansatt er på plass fra i høst. Vi håper på større stabilitet fremover.
- Å rekruttere frivillige er alltid en utfordring. Vi møter mye positivitet, men folk har travle liv. Mange har full jobb, og hytta er en konkurrent til menighetslivet.
- Barnekoret Miniklang trenger nye ledere fra nyttår, og antall sangere har en periode vært relativt lavt.

Diakoni og eldre

På landet her vi bor, skjer mye omsorgsarbeid av seg selv, uten at noen har organisert det: Folk kjenner hverandre og stiller opp for hverandre.

I mange år har menigheten, Saniteten og Høvågheimen samarbeidet om besøkstjenesten. Mange av damene i Saniteten har lagt ned en stor innsats over mange år, og trenger etter hvert avløsning. Etter en periode da det var uavklart hvem som koordinerte besøkstjenesten, har vi i 2023 landet på at aktivtøren på Høvågheimen koordinerer besøkstjeneste og turvenner for beboere på Høvågheimen, mens presten koordinerer besøkstjeneste for andre. Vi laget i 2023 ny brosjyre som ble fulldistribuert, og hadde et par innlegg på Facebookgruppa «Oppslagstavla i Høvåg», som har flere medlemmer enn der er innbyggere i Høvåg, hvor vi oppfordret til innsats for bygdas eldre. Dette resulterte i noen få, men viktige, henvendelser fra folk som ønsket å få eller bli besøksvenn/turvenn. Hjemmesykepleien er i gang med å informere sine pasienter om besøkstjeneste. Men erfaringen er at terskelen ofte er høy for å melde seg selv.

Prest, organist og to frivillige har jevnlig besøk på Høvågheimen med andakt/bibelfortelling, musikk og sang og prat. Rollen til bygdas sykehjem, Høvågheimen, har endret seg de siste årene. Tidligere var dette et samlingssted for bygdas eldre. Mange aktiviteter, fester og konserter var åpne for alle. Nå har en høy andel av beboerne en demens-sykdom. Av hensyn til deres behov for ro og rutiner har Høvågheimen valgt å ha færre åpne tilstelninger enn før. Dette har skapt et tomrom for mange hjemmeboende eldre. Som menighet er vi i prosess med hvordan vi skal møte denne nye tiden. Det månedlige eldretreffet «70+» på bedehuset fungerer veldig fint. Signalet er at der er behov for flere tilbud.

Inntil for noen år siden stod et diakoniutvalg i bresjen for Åpen kirke med kveldsmat og trilleturer for eldre. I flere år arrangerte bedehuset «God dag» da folk kunne melde inn behov for hjelp med

vindusvask, hekkklipping, reparasjoner og andre praktiske oppgaver. Der var også tilbud om gratis bilvask. Dette ble faset ut på grunn av utilstrekkelig interesse. Nå er det nye menighetsrådet i prosess med å vurdere om vi igjen skal opprette nytt diakoniutvalg. Gjennom forrige periode jobbet menighetsrådet med mulighet for overføring av gudstjenester til Høvågheimen. Det viste seg til slutt å være for vanskelig. Isteden har vi oppfordret Høvågheimen til å sette på TV-gudstjenesten på NRK. Dette fungerer til dels. Det forrige menighetsrådet arbeidet også med tilbud for kirkeskyss. Det har ikke vært så lett å finne en god modell for det i ei geografisk stor bygd. Oppfølging av pårørende etter dødsfall skjer bare i noen grad, og da ved prestene. På allehelgensdag inviteres alle pårørende til gudstjeneste hvor navnene på dem vi har mistet, leses opp. Lokalsamfunnet er for lite til å ha egne sorggrupper, men det finnes tilbud i Grimstad og Kristiansand.

På grunn av manglende bussforbindelse og for stor avstand til sentrumsfunksjoner i Lillesand mangler bygda flere av de gruppene hvis behov for omsorg og hjelp ofte kan være ekstra synlig: Kun to flyktninger er bosatt her, og vi har ingen kommunale boliger eller bofellesskap for psykisk utviklingshemmede.

Miljø/klima og internasjonal solidaritet tematiseres på gudstjenester og trosopplæringstiltak flere ganger i året, bl.a. på Grønn gudstjeneste i juni i samarbeid med speiderne og på superheltsamling (1.-2.klasse) i februar. (mars?)

Misjon

En av de to trosopplærerne som ble ansatt i 2005, tok initiativ til «Håpløpet». Det har vært en suksess, må vi si. «Håpløpet» arrangeres i samarbeid med bygdas idrettslag, Høvdingen, som legger ned en enorm innsats med å merke løyper (5 km og 1 km), bemanne kiosk mm. «Bygda i form for en god sak» er slagordet. 100-200 deltakere, størstedelen barn og unge og familier, melder seg på, og enda flere hundre er med som tilskuere. Det er en årlig folkefest. Inntektene fra sponsing og deltakeravgift går til menighetens misjonsprosjekt. Dette samarbeidet med Høvdingen er noe vi ønsker å ta godt vare på. Vi kan ikke ta det for gitt! På grunn av «Håpløpet» har vi valgt å ha misjonsprosjekter med en tydelig diakonal profil. (nivå på inntekter?)

Siden «Sammen som kirke i hele verden» ble lansert som bispedømmevis, senere nasjonal, satsning, har vi i tillegg arrangert kanopadling fra kirkebrygga, med personlige sponsorer, i etterkant av Grønn gudstjeneste. Speiderne har velvillig lånt ut kanoer. Dette er et mindre arrangement, men har generert en del inntekter.

Skiftende menighetsråd har ønsket å ha misjonsprosjekter som noen i menigheten har en relasjon til. Vi har derfor hatt flere prosjekter via organisasjoner som ikke er tilknyttet SMM. De siste ganske mange årene har vi hatt prosjekter knyttet til Misjonsalliansen i Ecuador, hvor en Høvåg-familie var utsendinger, og nå sist til Stefanusbarna og Anafora i Egypt (Stefanusalliansen). Flere fra Høvåg var der nylig.

Vi har også i alle år hatt Barnas misjonsdag i mars (NMS), som de siste par årene har blitt relansert som «Delegudstjeneste», og misjongudstjeneste i samarbeid med NLM i august. Kristi himmelfartsdag har vi misjongudstjeneste på leirstedet Havglimt (NMS) i Ulvøysund i Høvåg, i samarbeid med Lillesand menighet og NMS. Hver sommer drar mange fra Høvåg på barneleirer og familieleir på Havglimt.

Det finnes noen misjonsforeninger for ulike misjonsorganisasjoner i Høvåg, men disse preger ikke kristenlivet på samme måte som for noen år siden. Bedehuset har i flere år hatt sitt eget misjonsprosjekt gjennom Troens bevis (Sarons dal).

Ungdomsarbeid

Ungdomsarbeid, kanskje mer enn noe annet menighetsarbeid, går i bølger. I Høvåg er det PUSH (ungdomsforening) på bedehuset hver lørdagskveld. Der er det andakt, kiosk, milkshake og mulighet for dataspill, brettspill, biljard/airhockey mm og prat. På lørdagskveldene er dermed bedehuset treffsted for en stor andel av ungdomsskoleelevene i Høvåg. Det er sjeldent ungdommer i videregående-alder innom. De er spredt på mange videregående skoler, og etter 10 år i samme klasse på Høvåg skole er det mange som søker nye fellesskap. Et årlig høydepunkt er Hovden-turen. Bussen er alltid full, og det er ofte venteliste. Det har vært og er noen utfordringer i ungdomsmiljøet. Det pågår et konstruktivt arbeid i forhold til disse.

Styret i PUSH består i skrivende stund av 14 ungdommer fra 8.-10. klasse. De får veldig god oppfølging av ungdomslederne, og hele eller deler av styret deltar stadig på turer, konferanser og festivaler: Styredøgn, Danmarks-tur, UT-konferansen, Follow me (NMSU), Impuls... De får mulighet til å vokse i tro, og utvikle identitet som disipler og unge ledere.

Et nytt tiltak høsten 2023 er smågrupper for ungdom. En gruppe foreldre med sterk tilknytning til bedehuset (og kirka) har tatt initiativet og er ledere. Ungdommene samles på en flott innredet låve, spiser kveldsmat sammen og deler seg så i grupper etter hvor mange de er. Dette gir mulighet til å utforske Bibelen og troen for dem som ønsker «mer».

Blant oss som bryr oss om ungdommene pågår det en tankeprosess om hvordan PUSH-kveldene skal være. Utvide andakten til mer et ungdomsmøte? Bruke kirka mer? De siste årene har vi hatt én årlig PUSH-gudstjeneste i kirka, med nattverd. I 2023 hadde PUSH for første gang ansvar for et helt bedehusmøte, en søndag kveld. Det var en del jobb for ungdomsleder, men tilbakemeldingene var veldig gode.

Skolelaget på ungdomsskolen har god oppslutning og god servering! Mange i PUSH-styret sitter også i styret i Laget.

Konfirmanter

Vi har opplevd i noen få årskull at en betydelig del av ungdommene velger humanistisk konfirmasjon. Hovedbildet er likevel at konfirmasjonsprosenten er høy. Det er ikke uvanlig at vi har konfirmanter med medlemsskap i andre kirkesamfunn, fra pinsevenner til katolikker, og nesten hvert år blir en konfirmant eller to døpt i forkant av konfirmasjonsdagen. I år er nesten hele klassen konfirmanter hos oss. Tur, hjemmegrupper, undervisningssamlinger på tirsdager og PUSH er viktige ingredienser i konfirmantopplegget, og konfirmantene deltar samlet på utvalgte gudstjenester og påskespill. Da har de alltid oppgaver, og får mange gode tilbakemeldinger!

For voksne

Gudstjenester og formiddagsmøter på søndag er en puls som går gjennom hele året. Bønnegruppa har møttes hver tirsdag kveld, også i ferier, siden 90-tallet! Noen møtes også tirsdag morgen, og for noen år siden startet de også med bønnemøte med frokost på lørdager. «Midt i livet-kvelder» med påkostet program (foredrag og musikk) har samlet svært mye folk. Siden noen av pådriverne for dette nå ikke lenger bor i Høvåg, er tiltakets fremtid usikker. «Vaffelkvelder» hvor en gjest forteller sin

historie, er et relativt nytt og kjærkomment tiltak. Bedehuset arrangerer årlig møtehelg. Med ujevne mellomrom har det blitt arrangert bibeltimer, konserter og andre arrangementer i kirke eller bedehus.

Noen bibelgrupper har møttes i mange år, og der har også vært gjort flere fremstøt med tilbud til nye.

Bygdekoret På Tvers samler folk med ulik grad av tilknytning til menigheten, og har et blandet repertoar som også inkluderer mange kristne sanger. Koret har blant annet en fast adventskveld i kirka, med sanger og bibellesninger v/presten.

For mange er frivillige oppgaver en viktig del av deres tilknytning til menighetslivet. Når det inviteres til medarbeiderfest i februar, sendes det invitasjon til bortimot 200 personer.

Samarbeid med skole og barnehager

Det er et godt samarbeid med skolen om skolegudstjenester nest siste skoledag før jul. 5. klasse pleier alltid å øve på julespill i kirka sammen med presten. På barnetrinnets skolegudstjeneste er det alltid svært god stemning. Stemningen på ungdomstrinnets gudstjeneste har vært mer laber. I 2022 gjorde vi for første gang et nytt grep: En gruppe ungdommer planla og gjennomførte gudstjenesten sammen med presten. Det vil vi fortsette med! Ungdommene hadde gode og litt annerledes idéer. Nesten ingen elever på ungdomstrinnet reserverte seg mot å komme på gudstjenesten. De diskusjonene vi har sett andre steder om skolegudstjenester, har vi ikke hatt i Høvåg.

Skolen har vært tilbakeholdne med å gjøre andre faste samarbeidsavtaler med menigheten, men for et par år siden tok skolen initiativ til fast kirkebesøk for 4. trinn som del av et nytt opplegg i juni: «Høvåguka». Elevene lærer om kirkas historie gjennom kreative virkemidler.

I forkant av det årlige Håpløpet deler lærerne ut infolapp til alle elevene som «ranselpost». Adm.leder kopierer og legger i konvolutt til hver klasse.

Høvåg har nå to barnehager: Den kommunale Framsyn barnehage, en liten spasertur fra kirka, og den private Tripp Trapp Tresko, som leier lokaler på bedehuset. Fire damer, inkludert presten, startet den i 2012 da det etter barnehageopptaket var mange familier som manglet plass til sine barn. Begge barnehagene deltar på julevandring i området rundt kirka. Relativt nytt er også påskevandring inne i kirka for barnehagene. Dette begynte vi med i 2021. Noen kirkebesøk fra barnehagene har det også vært, oftest fra Tripp-Trapp. Det er spennende å gå opp i tårnet! 3-4 ganger i halvåret er det «Prestens time» i Tripp-Trapp med fortelling, sang og velsignelse. Dialogen med styrerne er åpen og god.

Nylige satsninger: Tårnrommet og boka om Høvåg kirke

Senhøsten 2023 var innredningen av tårnrommet i kirka, inkludert nødutgang, endelig slutført. Arbeidet med dette har pågått siden 2015. I første omgang var responsen fra riksantikvaren negativ, men menighetsrådet ga seg ikke. Vi var i jevnlig dialog med riksantikvaren og fikk råd fra byggmester. Menighetsrådet fikk mot slutten av 2017 godkjenning fra biskop og riksantikvar. Kirkevergen la prosjektet ut på anbud vår 2018, men da sa entreprenørene at ekstra nødutgang måtte til. Dermed ble prosessen forsinket. Våren 2019 godkjente Riksantikvaren nytt tilbygg og i desember 2019 fikk Høvågs største byggmesterfirma, Modalen AS, tilslaget for å bygge og ombygge tårnrommet.

Finansielle utfordringer har vært en viktig grunn til at tårnrommet ikke står klart før nå. Det første kostnadsanslaget var på 600 000 kroner. Totalsummen endte på ca to millioner kroner, mye på grunn

av kravet om nødutgang. For første gang har menighetsrådet tatt opp lån. Vi er trygge på at det vil gå fint å betale det ned. Vi synes tårnrommet er blitt utrolig fint! Modalen AS har gjort et svært godt arbeid. Også elektrikerarbeidet og det utvendige murerarbeidet er utført av dyktige lokale firmaer. Underveis har vi fått støtte fra fellesrådet, kommunale korona-midler, og små og store gaver. Den største på hele 500 000 kroner! Tårnrommet innvies formelt den 3. desember. Da skal vi klippe rød snor!

De siste 4 årene har en gruppe nedsatt av Høvåg museums- og historielag arbeidet med å avdekke historien om Høvåg kirke. Eksterne ressurspersoner og medlemmer i gruppa har transkribert og lest gamle dokumenter, blant annet tidligere ukjente regnskapsbøker fra 1600-tallet, herredsstyreforreferater fra 1800-tallet, kallsbøker og visitasprotokoller. Mange nye opplysninger har kommet for dagen, og endret mange tidligere antagelser om kirkas historie. 15. november 2023 ble den ferdige boka lansert på et storstilt arrangement i Høvåg kirke, i kombinasjon med markering av 300-årsdagen for bygdefolkets kjøp av Høvåg kirke; 15. november 1723 fikk de tilslag på budet sitt. Arrangementet var et samarbeid mellom historielaget og menigheten. Boka har fått meget god mottakelse.

Samarbeid med andre aktører

Det er ikke så mange aktører i Høvåg som IKKE har et samarbeid med menigheten. Mange er allerede nevnt: Skolen, barnehagene, Høvågheimen, Saniteten, Speideren, Høvdingen, På Tvers og historielaget. I tillegg spiller korpset, Høvåg brass, på «Vi synger jula inn» i desember, Bygdekvinnelaget pynter kirka til høsttakkefest, 17.mai-komiteén pynter utenfor kirka til 17. mai. Lokale bedrifter sponser Håpløpet, og dermed misjonsprosjektet.

Veien videre

Det er mye å være takknemlig for i menigheten i Høvåg. Vi bruker ofte den betegnelsen, «menigheten i Høvåg», for å markere at menighetsfellesskapet ikke bare omfatter Den norske kirkes medlemmer. I årene som kommer gjelder det å ta vare på det verdifulle vi har, og samtidig stadig prøve å tenke nytt for å møte en ny tid. Fundamentet for alt vi gjør, er den treenige Gud. Hans nåde bærer oss. Den gode hyrde leder oss i gode og onde dager.

November 2023,
Kathrine Tallaksen Skjerdal,
sokneprest i Høvåg